

ROMAN

Taşlar

Claudio

Morandini

İtalyanca Aslından Çeviren
Esmâ Fethiye Güçlü

TAŞLAR

Claudio Morandini

Dünya Roman - Öykü

TİMAŞ YAYINLARI | 4622
Dünya Edebiyatı Dizisi | 58

EDİTÖR

Ayşe Tuba Ayman

KAPAK TASARIMI

Barış Şehri

İÇ TASARIM

Nur Kayaalp

1. BASKI

Mart 2019, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-3016-3

TİMAŞ YAYINLARI

Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr

timas@timas.com.tr

   timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık

Sertifika No: 12364

BASKI VE CILT

Çınar Matbaacılık

Yüzütl Mah. Matbaacılar Cad. No: 34

Bağcılar / İstanbul

Telefon: (0212) 628 96 00

Matbaa Sertifika No: 12683

YAYIN HAKLARI

© *Le Pietre* orijinal adıyla yayımlanan ve Otago Literary Agency tarafından temsil edilen bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Onk Ajans Ajans ile anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Bitkiler, hayvanlar ve çalıřmak üzerine hikyeler
anlatması, taşların verdiği yorgunluğu daha az
hissetmemi saĐlıyordu...

Paolo Bertolani, *Il custode delle voci*

“Nihayet!” diye düşündü taş, “beni fark ettiler.”

Corinna Bille, *Le caillou pesant*

1.

Bugün büyüklerimize imreniyoruz. Onlar, yarım asır öncesine kadar, yılda bir kez, vadideki Sostigno Köyü ile dağdaki Testagno Köyü arasında gidip gelirlerdi. Yaz mevsimini yukarıda, tepenin hemen altındaki yüksek bölgelerde yeşil kalan son arazilerde geçirirlerdi. Kışın ise aşağıda, ovadaki tarlalar ve taşlar arasında ve nehrin yakınındaki evlerde kalırlardı. Bu, bir zamanlar böyleydi. Yaşı daha büyük olanlar, akşam olduğunda bizi sıkıntıdan patlatana kadar o günleri anlatır. Tabii biz de bunları çocukluğumuzdan hatırlıyoruz. O zamanlar hayat daha kolay ve belirsizlikten uzaktı. Altı ayı yukarıda, altı ayı aşağıda geçirirdik. Peki, sonra ne oldu? Aslında, biz de akşam olduğunda, sıkıntıdan patlayana kadar kendimize bu soruyu soruyoruz; hayatın sıradan ve düzgün akışının altüst olduğu, her şeyin tutarsız bir hal aldığı o anı bulma umuduyla zamanda geri gitmeye çalışıyoruz. Şimdi kalkıp siz şehirlilere soracak olsak bütün bunların mevsimlerin yok olmasından kaynakladığını ileri sürer ve kafanızı çalıştırdığınızı sanırsınız. Havaların eskisi gibi olmadığından, yazın ortasında kar yağdığından, park yerlerini silip süpüren ve bodrum

katlarını çamurla dolduran şiddetli yağışlardan şikâyet edip durursunuz. Artık mevsimler yok, dersiniz ya da lafı iyice dolandırmak isterseniz mevsim geçişlerinin olmadığını söylersiniz. Ama bu çok, hatta fazlasıyla basit bir açıklama olur. Aslında, mevsimlerin ritmine göre yaşayan bizler, onların yok olmadığının, aksine, çoğaldığının farkındayız; mevsimler birbirinin üstüne biniyor, aylar ya da haftalar içinde yer değiştiriyor. İşte bu yüzden, şimdi, ortada hiçbir şey yokken aklımızı kaçırmış gibi eşyalarımızı toplamaya, hayvanları ahırlardan çıkarmaya ve bulunduğumuz yere bağlı olarak Testagno'nun yamaçlarına ya da Sostigno'nun eteklerine gitmek için harekete geçmemiz gerekiyor. Çok fazla mevsim var ve sorun da bu zaten; hepsi iç içe geçmiş.

Yolculuk sırasında bizi bir görmeniz lazım, çingenelere benzeriz. Hepimiz sıraya gireriz. Kimimiz hayvanların arkasında, kimimiz yolu göstermek için önde, kimimiz kamyonetin üzerinde, kimimiz yaya olarak ilerleriz. Çocuklar yanımızdan kaçana kadar ellerinden tutarız. Aileler yorgunluktan arada boşluklar oluşmaya başlayana kadar sıkış tıkkış oturur. Çantalar ıvır zıvırla doludur. En mantıklı ağızlardan bile abuk sabuk konuşmalar duyulur. Peki, bir şeyden mi kaçıyoruz? Tamam, biraz sabırlı olun bakalım, şimdi o konuya geliyoruz. Evet, bazen kaçıyoruz, çünkü sismik dedektörler yerin derinliklerde bir hareket olduğunu tespit ediyor. Sonra, ülkedeki birçok jeoloji fakültesinden profesörlerin

ayak işleriyle görevlendirerek bizim köye gönderdikleri araştırmacılar geliyor ve sümüklü çocuklar gibi etrafta koşarak ortalığı velveleye veriyor. Halleri görülme-ye değer. Her seferinde korkudan altlarına yapacak gibi oluyorlar. Hem de her seferinde! Bazen çok daha basit bir şey oluyor ve içimizden biri, bir gece önce sel, çöküntü ya da hayvanların topluca ölmesi gibi bir felaketin rüyasını görüyor ve buna o kadar inanıyor ki en sonunda herkesi ikna edip yola döküyor.

Testagno Köyü uzakta değil, bu doğru, yani şöyle adamakıllı bir yürüyüşle oraya birkaç saat içinde varabilirsiniz. Yaşamak için gerekli olan birçok şey zaten yukarıdaki evlerde de var. Evleri temiz ve düzenli bırakırız. Ahırlar derli toplu olduğu için hayvanlar da geri dönmekten memnundur. Çocuklar için taşınma zamanları bir şenlik gibidir. Yukarı çıkıp dağların serin havasını alınca keyfimiz yerine gelir ve sanki aylardır birbirimizi görmüyormuşuz gibi selamlaşmaya başlarız, çünkü her şey yeni gibi gözükür. Gelin görün ki daha oraya alışmaya fırsat bulamadan birileri rüyalarında heyelanları, coşup her şeyi yerle bir eden akarsuları, ayaklarımızın altında açılan derin yarıkları görmeye başlar. O zaman yeniden her şeyi toplamak, evleri kapatmak, sopalarla hayvanları gütmek ve aşağıda kalıp kahrolası dedektörleriyle endişe içinde bizi bekleyen araştırmacıların olduğu vadiye doğru yürümek zorunda kalırız.

Mesela bu yıl, yedi kez yukarı çıkıp aşağı indik. Her şeyi fazlaca hesap edenler, taşınmak için harcadığımız bu günlerin bizi gerçek işlerimizi yapmaktan alıkoyduğundan yakınıyor. Haklılar. Ama onlar bile birilerinin uğursuz rüyalarına ya da kötü düşüncelerine kulak vermekten geri kalmıyor, çünkü her gün gözümüzle gördüğümüz şeyler yetmiyormuş gibi rüyalarında her şeyin çöküp parçalara ayrıldığını görenlerin sayısı gitgide artıyor. Böyle olunca da içimizde bizi bilim insanlarının uyarılarından çok daha çabuk harekete geçirerek aşağı ya da yukarı kaçmamıza neden olan korkunç bir istek duyuyoruz. Çocuklar bile bu rüyaları görüyor. Nasıl çığlık atıp ağladıklarını artık siz düşünün.

Atalarımız yüzyıllar önce yıkılıp parçalara ayrılan bu vadiye neden yerleşti, kim bilir. Neden nehirlerin ve buzulların zor aşındırdığı sert kayaların içindeki başka vadileri seçmediler? Halbuki etrafta en tehlikeli çığların bile sarsamadığı, taşan nehirlerin zar zor ıslattığı bu tür sağlam vadiler var. Oradaki ağaçlar, köklerini kayalara salıp onlara sıkıca tutunuyor. Ormanlardan geriye kaldıkları ve çürüdükleri için bir işe yaramasalar bile sanki inat etmiş gibi bir parça bile aşağı kaymıyorlar. Dedelerimiz, acaba, torunlarının başını ne tür bir belaya soktuklarının farkına varmışlar mıydı? Çapaları vurduğumuzda parçalara ayrılan bir toprakta daha az yorulacağımızı mı sanıyorlardı? Her şeyin bu güvenilmez kayalıklardan aşağı düştüğü dik yamaçlarda,

bize daha rahat bir hayat sunduklarını mı sanıyorlardı? Çobanlara özgü düşler görüp bu kayalıkları hiç zorlanmadan işimize geldiği gibi kullanacağımıza, onların hayal ettikleri gibi ve sanki karşımızda çam odunu varmış gibi kayaları yontacağımıza mı inanıyorlardı?

Bu arada, bütün bunlar uydurma değil, tamamen gerçek. Etrafımızdaki her şey kıpırıyor. Sostigno Nehri, (aslında ona dere dememiz gerekiyor ama yağmurlarla dolup taşınca dereye değil de daha çok kaynayan bir göle benziyor. Neyse, biz yine de nehir diyelim) sürekli yatağını değiştiriyor. Durmadan bir oraya bir buraya hareket ettiği için vadiyi artık üzerinde hiçbir şeyin yetişmediği, ufalanmış taş yığınlarıyla dolu bir yere çevirdi. Geceleri kendi kendine oluşturduğu kıvrımlar, sabahları kötü bir Noel hediyesi gibi karşımızda bitiyor. Bir keresinde, Sostigno'nun ortasına, tam da köyün ana caddesine kadar geldi. Gece vakti yolunu değiştirmeye, aralarda ilerleyip evlerin zemin katını ele geçirene kadar yayılmaya karar vermiş.

Böyle olunca, doğal olarak, kurulanıp ıslak yerlerden uzakta yaşamının tadına varabilmek için yine eşyalarımızı toplayıp birkaç aylığına Testagno'ya çıktık. Aşağı döndüğümüzde nehir –ya da dere– diğer tarafa, evlerin güneyindeki sebze bahçesine geçmeye başlamıştı. Tam da patateslerimizin, lahanalarımızın ve pırasalarımızın üzerine geliyordu. Bir süreliğine nehrin yatağı olan köy

yolları, içinden çöplerin ve çıplak ağaç gövdelerinin çıktığı kurak taşlıklara dönüşmüştü. Tabii artık oradan yani sebze bahçesinin üzerinden de geçmiyor; şimdi evlerden birkaç metre uzaklıkta garip kıvrımları olan yolların içinde debelenip duruyor. Ama sesini duyuyor, orada bile keyfinin yerinde olduğunu, kendine gidecek yeni bir yer bulmak için kıyılara vurduğunu görüyorsunuz. Er ya da geç içimizden biri, yine suyun ya da toprağın her yeri kapladığını rüyasında görecektir ve biz de bu gerçekleşmeden önce yukarıdaki köye gitmek zorunda kalacağız. Yapacak bir şey yok, geçmiş olsun.

Zavallı Giacometti bunu zor yoldan öğrendi. Belki sonra bu konudan bahsederiz.

Taşlar her yerde. Onları bahçelerde, çayırlarda, ayakka-bılarımızın içinde ve evde buluyoruz. Nereden geldiklerini merak etmeyi bıraktık, çünkü ortada öyle gizemli bir şey yok. Etrafımızın taşlarla çevrildiğini anlamak için evden çıkmak ya da camdan dışarı bakmak yeterli oluyor. Mantar gibi bitiyorlar. Nehir –ya da dere– onları dağların altındaki kayalıklardan vadiye kadar taşıyor. Orada, Alpler’in dokunur dokunmaz parçalara ayrılan işe yaramaz kayalıklarından koparak ve bir elma gibi ortadan ikiye ayrılarak hiç durmadan çoğalıyorlar. Bu kayalıklara eğilip yandan bakacak olursanız etrafa kum saçtıklarını görürsünüz.

Bizim sorunlarımızla ilgili eğitim alan ve bütün kariyerlerini bu tür konular üzerine inşa eden jeologlar da bunları onaylamıştı. Bu dağın, uzaktan bakınca çok sağlam gibi gözüke de aslında güçsüz bir dağ olduğunu, kayaların içinde her yıl tepeleri aşağı çeken, yükseltilerin yerini değiştiren korkunç bir kırılmanın gizlendiğini, bir milyon yıl içinde her şeyin yerle aynı seviyeye geleceğini ve geriye bir kum tepesi bile kalırsa bunun şaşırtıcı olacağını söylemişlerdi. Kullandıkları

süslü püslü kelimelere bir süre sonra alışmıştık. Tortul, kırıntılı ya da klastik kayalardan, puding taşlarından, kumtaşlarından bahsediyorlar ve burunlarını kıvrıp kafalarını sağa sola sallıyorlardı. Onlara kalsa, böyle özel bir yerde buldukları için çok mutlu olurlarmış ama Testagno ve Sostigno arasında gidip gelen, en ufak bir hapşırıktaki bile ayaklarının altındaki taşların ufa-landığını hisseden, zorluk ve tehlikelerle karşı karşıya kalan bizler için endişeleniyorlarmış.

Biz çocuklar, onların kullandıkları kelimelerden o kadar etkilenmiştik ki birbirimize hakaret etmek için bu kelimelerle özel bir dil oluşturmuştuk. “Sen tam bir klastiksin!” diyorduk ya da “Pudingin çocuğu, kayaç suratlı şey!” Bu kelimelerin uğursuz ve korkutucu bir şeyleri işaret ettiğini hissediyorduk. Bunlar saldırgan, kulaklarımızı tırmalayan kelimelerdi.

Bu arada, bilim insanlarıyla konuşurken kelimeleri hep yanlış kullanıyorduk! Hava sıcaklığı değiştiği için endişelenip karların çözüldüğünden bahsettiğimizde sanki küfretmişiz gibi irkiliyorlardı.

“Kar çözülmez, erir!” diyorlardı. “Bu, katı halden sıvı hale geçmek demektir.”

“Ama biz hep böyle deriz...”

“Yanlış söylüyorsunuz!”

“Peki,” diyorduk.

“Söylediğimi tekrar edin: Kar erir.”

“Kar erir.”

İçimizden biri elini kaldırıp bir soru sorardı.

“Affedersiniz, peki ya buz?”

“Buz da erir, doğal olarak. Her neyse, ne sormak için gelmişsiniz?”

“Acaba kar çözüldünce yukarıdaki bütün o taşlara ne olacak?”

“Kar eriyince!” diye bağıryorlardı.

“Aman be, eriyince işte!” diye bağıryorduk biz de.

Onlara alışmak için aramızda da bu terimleri doğru kullanmaya çalışmıştık ama kendimizi tuhaf hissediyorduk, yanlış şeyler söylüyormuşuz gibi geliyordu. Sonra bunu yapmaktan vazgeçtik ve sorun yaşamamak için artık onlarla, yani bilim insanlarıyla, bu tür konular hakkında konuşmamaya karar verdik.

Bu arada, büyüklerimiz gençken bu vadi böyle parça parça bir yer değildi. Bütün bunları kimin başlattığını biliyoruz galiba. Bunu biliyoruz çünkü akşam olduğunda hepimiz sıkıntıdan patlayana kadar bu hikâyeyi birbirimize anlatmaya devam ediyoruz. İlk taşlarla, köyün en kültürlü kişileri, yani Saponara çifti karşılaşmıştı.

Ettore ve Agnese Saponara şehirliydi. Adam emekli olduktan sonra Sostigno'ya taşınmışlardı. Karısı Agnese de köyde öğretmen olarak göreve başlamıştı. İçinde birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar öğrencilerin olduğu bir sınıfı vardı. Bir zamanlar bütün dersleri öğreten şu öğretmenlerden biriydi. Sınıfta öğrencileriyle uzun saatler geçirdiği için yavaş yavaş çocukların bütün hayatını doldurmuş, onların üzerinde anne babalarından daha etkili olmaya başlamıştı. Ama bunu kasıtlı olarak yapmıyordu; bu onunla ilgili değildi, sadece onun göreviydi. Her şeyi kontrol eden gücün, yani mantığın sesini temsil etmesi gerekiyordu. Öğretmenimiz Agnese'nin sorulara verilecek güzel cevapları vardı her zaman. Bu cevapların doğru olup olmadığı bilinmiyordu. Zaten bunu kontrol eden kimse de yoktu. Herkes aldığı cevaptan memnun oluyor ve tabii ki hiç kimse söylediklerine karşı çıkmıyordu. En fazla, "O şehirli," diyorlar, sanki şehirli olmakla dağda yaşamak arasında büyük bir fark varmış ve bu iki durum, birbiriyle zıt gerçeklerin ve asla anlaşılmayacak değişik dillerin üzerine kurulmuş gibi, gerçekte düşündüklerinden farklı davranıyorlardı.

Agnese, yanında kocası olmadan nadiren Sostigno'ya giderdi. Sadece, ayda bir kez, köydeki kadınların saçlarını yapan Nerina Cicognano'ya uğrardı. Bunun dışındaki zamanlarda saçlarını evde tek başına düzeltirdi. Zaten bunu hemen fark ederdiniz, çünkü başını her hareket ettirışinde sağdan soldan çıkan saçları yarım

saatten daha uzun süre düzgün kalmazdı. Derslerde ayaklarını dinlendirmek için ayakkabılarını yavaşça çıkarır, arada bir içini çekerek kollarını ve bacaklarını uzatır, nihayet serbest kalan ayak parmaklarını hareket ettirirdi. Ayakkabılarını çıkardığında koca ayakları vücudunun en dikkat çekici parçası olurdu. O zamanlar onun öğrencileri olduğumuz için ve en gürültülü şakalarımızı onun ayakkabılarını çıkardığı ana sakladığımız için bunu biliyorduk.

Agnese'nin bütün hayatının okuldan ibaret olduğu, emekli olmamak için canını bile feda edebileceği ortadaydı. Ortaokul öğretmeni olan kocası Ettore ise emekliliğin tadını çıkarıyordu. Pencere kenarında oturup yoldan gelip geçen köylüleri seyrediyor, onlara selam veriyor, iki çift laf ediyordu. Yine de büyüklerimiz gibi olmayı, güneş tepedeyken tarlalarda ter dökmeyi, elinde sopayla hayvanların peşinden koşmayı, doğurmalarına yardım etmeyi, onları öldürüp etlerini kesmeyi, otları kurutup karıştırmayı ya da gübre küremeyi gerçekten istemediği belli oluyordu. Oturma odasında pencere kenarına dayanarak onları eliyle ya da çenesiyle selamlıyordu, hepsi bu kadar işte.

Aslında Ettore Saponara ilk zamanlarda iyi bir çiftçi olmaya çalışmıştı. Bahçelere gelip lahanaların, patateslerin ne durumda olduğunu sormuş, hatta yardım etmeyi bile teklif etmişti, ama bunu yaparken ona, "Hayır, teşekkürler," demelerini istiyormuş gibi bir

hali vardı. Keyfinin yerinde olduğu zamanlarda tam bir şehirli gibi davranıyor, rahat nefes alıp küflenmemeleri için fasulyeleri nasıl daha uzun boylu yetiştirebilecekleri konusunda köylülere tavsiyeler veriyordu. Büyükle-
rimiz kibar insanlar oldukları için onu dinliyormuş gibi yapsalar da kendi kafalarına göre davranıyorlardı. Boyları kısa kalan fasulyeler toprağa doğru eğiliyordu ama en azından rüzgârdan kavrulmuyordu.

Saponara ara sıra Ramiro'nun barında da görülürdü. Bara girdiğinde kendini herkese içki ısmarlamaya mecburmuş gibi hissediyordu. Ramiro'dan içkileri isterken sesindeki ciddiyet, insanda ağzına bir daha içki sürme-
me isteği uyandırıyor. İşler yolunda olduğunda ya da yolunda gitmeyen bir şey olmadığında biz de içecek bir şeyler ısmarlardık ama bunu bağıra çağıra yapmazdık. Bara yaklaşıp, oraya başka bir şey için gelmişiz gibi Ramiro'ya fısıldardık. Ettore Saponara böyle bağırarak içki ısmarladığında bunun köylüleri rahatsız ettiğini, onları, teklifini reddetmek için bahaneler bulmaya, ellerine cüzdanlarını alıp münakaşaya hazır halde bir şeyler ısmarlama mecbur bıraktığını anlamıyordu. Halbuki bu şekilde içki ısmarlamanın bir tür meydan okuma olduğunu bilmesi gerekirdi.

Hatırladığımız kadarıyla Ettore Saponara ne çok zayıf ne de çok şişman bir tipti. Aslında tam olarak, büyük bir göbeği olan zayıf bir adamdı. İnsanlar yaşlanınca göbeğini istediği yere koyma hakkını elde ediyormuş

gibi onu neredeyse her yere dayardı. Buruş buruş ve kupkuru elleri vardı. Onları göstermemek için hep pantolonunun cebinde tutardı. Önem verdiği bir konuyu daha iyi anlatmak için ellerini kullanması gerektiğinde onları cebinin içinde hareket ettirerek orasını burasını kaşıyormuş gibi çirkin bir görüntü oluştururdu.

Biz çocuklar ve bizden biraz daha büyük olanlar, bu adamla bu kadının nasıl olup da bir araya geldiğini merak ediyorduk. Ettore Saponara'nın öğretmenimiz Agnese'yle evli olması bize tuhaf geliyordu çünkü birlikte olmaları, Ettore'nin hayatında en az bir kez yelkenleri suya indirip duygularını birine açtığı anlamına geliyordu ve bu da duyguları olduğunu gösteriyordu. Bir süre sevgili olmuşlardı. Bazen kız arkadaşının (Agnese'nin bir zamanlar genç bir kız olması da inanılmaz bir şey zaten!) beline sarılmış, geceleri onu düşünüp iç geçirmişti. Belki de çılgın bir âşık gibi hem ağlamış hem de gülmüştü. Peki ama onunla tanışmayı nasıl başarmıştı? Onunla nasıl konuşmuş ve ondan nasıl randevu istemişti? Neyse, insan kendini biraz zorlayınca her şeyi hayal edebiliyor. Peki, Ettore Saponara evliliklerinin ilk gecesindeki o sıcak dakikalarda nasıl davranmıştı? Bunu düşününce hepimiz suspus oluyorduk. Signor Ettore'nin, "Seni seviyorum," dediğini düşünmek pek de kolay değildi. Yine de her gün gözümüzün önünde onları gördükçe ikisinin birbirleri olmadan yapamayacaklarını anlıyorduk.

O zamanları iyi hatırlayanların söylediğine göre her şey bir öğleden sonra başlamıştı. Yaz mevsimi çoktan gelmişti ve köydeki herkes Testagno'daki dağ evlerine çıkmak için hazırlanmaya hevesliydi. Ettore Saponara her zaman yaptığı gibi oturma odasının penceresini açtı ve derin bir nefes alarak dışarıdan gelen temiz havayı içine çekti.

O sıralar, Saponaraların her günü birbirine benziyordu. Agnese sabahları okula gider, Ettore ise evde kalıp zamanını hiçbir şey yapmadan geçirirdi. Sonra mutfakta birlikte öğle yemeği yerlerdi. Öğleden sonra her ikisi de özel ders verirdi çünkü Ettore bunu da yapmayacak olursa çok sıkılacaktı. Biz küçükler, hemen hemen her gün onların evine giderdik, çünkü sabah okulda verilen dersler asla yeterli gelmezdi ve zaten yapacak başka bir şeyimiz de yoktu. Saponaraların bilgiçlik taslayan nutuklarını dinleyip dururduk. Bütün bu konuşmalar bir araya getirilecek olsa ortaya karmakarışık uzun bir hikâye, kocaman bir masal çıkardı. Sonra bizden daha büyük olan ortaokul öğrencileri gelirdi. Saponaraların anlattığı o koca masal onların umurunda bile değildi.

Bu kalın kafalılar, sabahki derslerden hiçbir cacık anlamadan şehirdeki okullardan otobüsle köye dönüyor ve çareyi Saponaralara koşmakta buluyorlardı.

Çocukları paylaşırlardı. Erkekleri Agnese, kızları Ettore alırdı, çünkü uğursuz kız çocuklarıyla dip dibe olmak Agnese'yi huzursuz ediyordu ve Signor Ettore konuları biz erkeklerin kalın kafasına sokmaya çalışmaktan sıkılıyordu. Agnese derslerini mutfakta verirdi. Ettore ise oturma odasındaki masaya geçirdi.

O gün, bir kız öğrenci (kimdi acaba?), Carducci'nin şiirlerinden birini okurken Ettore, göbeğini pencerenin eşiğine dayayarak oturduğu yere iyice yerleşmek isteyen tembel bir güvercin gibi sallandı ve aynı dizeleri hafızasından mırıldanarak artık yeşillenmiş olan bahçelere, nehre ve tarlalara bakmaya başladı. Havada bir uğultu vardı ve etraftaki kokular onu büyülüyordu. O sırada öğrenci şiiri okumaya devam edip etmeyeceğine karar verememiş, kızın öğretmenin arkasından duyulan sesi gittikçe alçalmıştı. Bahçelerde amaçsızca ya da belki kelebeklerin peşinden koşan köpekler vardı. Koyu renkli kıyafetler giyinmiş çalışkan kadınlar eğilip çiçek açmış son hindibaları toplamaya çalışıyorlardı.

Saponara böyle yaşamının güzel olduğunu düşünüyordu. İnsanın tadına vararak yemeğe başladığı, sonra birden hevesini kaybedip yüzünde hafif bir tebessümle

kenara bıraktığı lezzetli bir tatlıya benzeyen şu tatillerden birine benziyordu. Zaten Sostigno'ya da bu hiç bitmeyen tatil havasının tadını çıkarmak için taşınmışlardı, ikisinin de biraz rahatlamaya, tembellik yapmaya ihtiyacı vardı. Aslında özellikle zavallı Agnese buna ihtiyaç duyuyordu çünkü şehirdeki okulda yaşadığı stres yüzünden, ceza almış bir çocuk gibi sık sık ağlamak zorunda kalıyordu. Sostigno'ya geldiğinde de bu devam etmişti çünkü öğretmenlik onun için çok değerliydi. Zor zamanlarda deniz kenarına gitmek, hiç esinti yokken sıcakta kumların üzerinde yarı çıplak uyuklamak, belki alelade bir kitap okumak, nasılsa denizde kimse onu tanımayacağı için üstüne başına dökerek dondurma yemek isterdi. Saponara, vadinin huzur veren güzel manzarasını izlerken derin, daha farklı, daha az sıradan bir huzuru düşünüyor; artık sebze bahçeleriyle ve nehirle yetinmeyerek dalgaların seslerini, kızgın kumları hayal ediyordu.

Bu sırada, ders biteli birkaç dakika olmuştu. Öğrenci, kitaplarını ve defterlerini toplayarak renkli çantasına koydu ve Saponara'nın dikkatini çekmek için öksürdü. Ettore arkasına döndü, kadranı her zamanki gibi bileğinin iç tarafına doğru dönen saatine baktı, duruma uygun sıradan birkaç sözle öğrenciyi gönderdi.

Bir dakika bile geçmeden başka bir öğrenci (bu kimdi acaba?) az önceki kızın yerini almıştı. Pascoli'nin kitaptaki bir şiirini açtı, zorlanarak ve hiçbir şey an-

lamadığını belli ederek birkaç dize okudu. Saponara bu şiiri de ezbere biliyordu. Kızın okuduğu kelimeleri mırıldanarak pencereye döndü ve karşısındaki manzarada bir kez daha onu alıp uzaklara götürecektir bir şeyler aramaya koyuldu.

Ama ne koşan köpekler ne toprağı çapalamak için yere eğilen kadınlar ne tarlalarda çalışan adamlar ne de başka bir şey ilgisini çekiyordu. Sonra daha ileride, dağlarda, yamaçların en karanlık noktalarında, kayın ve çam ağaçlarının olduğu sık ormanlarda oduncuların baltalarına yansıyan güneş ışıklarına benzeyen gizemli pırıltılar gördü. Ve Saponara, etrafa yayılan gölgelerin arasındaki bu ışıltılarla kendini kaybedip bir ormanda tek başına, herkesten uzaklaşıp inzivaya çekilerek, ormandaki meyvelerle ve yetiştirdiği hayvanlarla beslenerek yaşamının ne kadar güzel olabileceğini düşündü. Medeniyetten kaçarak hatta konuşmayı unutarak bu vadilerde yalnız yaşayan ihtiyarların yaptığı gibi günler, aylar ve mevsimler boyu devam eden sonsuz bir tekdüzelik içinde, hiç yok olmayan gölgelerin ve ormanın sessizliğinde, vahşi doğanın bir parçası olarak sürdürebileceği bir yaşamın nasıl olacağını merak etti.

Bu sırada, Pascoli'nin şiiri de bitti ve öğrenci eşyalarını toplayıp gitti. Saponara'nın o günkü işi bitmişti ama pencerenin kenarında vakit geçirme isteği de artık kaybolmuştu. Karısının da dersi bitirip bitirmediğini anlamak için parmaklarının ucunda mutfağa kadar